

**DRUŠTVO ZA RAZVOJ
SLOVENSKEGA PODEŽELJA**

STROKOVNI POSVET

Pomen civilne družbe za razvoj podeželja ob 20. letnici delovanja Društva za razvoj slovenskega podeželja

Sveti Jurij ob Ščavnici / 21. 10. 2022

SLAVNOSTNI NAGOVOR

Spoštovane gospe in gospodje, spoštovani predsednik Društva za razvoj slovenskega podeželja, spoštovana ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, spoštovani člani društva, dragi gostje, kolegi in kolegice.

Izjemno sem počaščen, da lahko skupaj z vami praznujem 20. obletnico Društva za razvoj slovenskega podeželja in naj bo moj nagovor skromen prispevek k temu slovesnemu trenutku.

20 let je spoštljiv jubilej. Kot takega ga je treba počastiti in se spomniti prehojene poti. 20. let delovanja društva pa je zagotovo tudi dobra priložnost za razmislek o vlogi podeželja v slovenski družbi, o raziskovalnih dosežkih na tem, včasih žal kar malo zapostavljenem področju in predvsem o pomenu podeželja v današnjem času in za današnji čas. Obletnica daje tudi priložnost, da si izmenjamo tako premisleke o preteklih 20 letih, poglede na današnji čas in pa da se ozremo v prihodnost.

Ob prvem letaku, ko smo vabili v članstvo smo zapisali: NOVO DRUŠTVO NA SLOVENSKEM PODEŽELJU, na podlagi zaključkov udeležencev 12 regionalnih delavnic (pobuda PREPARE in Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano) je bilo ugotovljeno, da so najpomembnejše ovire pri razvoju podeželja slaba povezanost posameznih iniciativ, pomanjkanje formalnih struktur za dejavno sodelovanje pri oblikovanju politike razvoja podeželja, preslaba informiranost, ter pomanjkljivo znanje in zato se je na koncu leta 2002 ustanovilo Društvo za razvoj slovenskega podeželja.

Poslanstvo društva je povezati in združevati vse, ki si na različnih ravneh prizadevajo za razvoj slovenskega podeželja. Društvo za razvoj slovenskega podeželja je mesto srečevanja, usklajevanja in podpore celovitim razvojnim idejam in projektom s podeželja. Društvo skrbi za informiranje ter izobraževanje svojega članstva in zainteresirane javnosti ter zastopa interese članov in članic na državni in mednarodni ravni. Verjamemo, da tudi Vi niste brezbrizni do slovenskega podeželja. Postanite član ali članica Društva za razvoj slovenskega podeželja.

In takšen včeraj od CRPOV preko ideje PREPARE za organiziranje mreže lokalnih akcijskih skupin, preko skupa v letu 2001 v Krajski gori ter 12 regionalnih delavnic, rodil 16. oktobra 2002 Društvo za razvoj slovenskega podeželja.

Program dela je imel štiri vsebinske sklope:

- vzpostavitev, izgradnja in delovanje mreže,
- informiranje,
- usposabljanje in
- izvajanje tematskih projektov.

Izoblikovala se je regijska mreža koordinatorjev in društvo je postalo t. i. dežnik slovenskega podeželja, s predsednico dr. Marijo Markeš. In delo se je pričelo. Pa naj morda iz teh začetkov omenim samo sprejeto *Deklaracijo Otočec* o kulturni identiteti in razvoju podeželja. Vse to je nakazovalo široko društveno aktivnost na vseh nivojih. V letu 2005 postane predsednica Rosana Ščančar, ki jo po njeni smrti nadomesti Goran Šoster in nato Aleš Zidar ter danes Roman Medved. Ugled društva se je v vsakem času krepil in kazal v svojstvenosti potrebi časa. Pomemben mejnik v razvoju društva predstavlja razširitev članstva društva na veliko večino lokalnih akcijskih skupin (LAS) v Sloveniji. S tem je bila društvu zaupana vloga povezovalca, navzven pa tudi glasnika in zastopnika interesov lokalnih razvojnih partnerstev na podeželju. Program LEADER/CLLD je ena od slovenskih zgodb, ki želi graditi na tradiciji umnega kolektivnega upravljanja s prostorom in življenjskimi viri. Prav tako pa je velik mejnik v delovanju društva tudi organizacija petih Slovenskih podeželskih parlamentov, s prvim v letu 2011. S podeželskim parlamentom smo vzpostavljali medij, ki je omogočal kar najširši družbeni dialog o prihodnosti slovenskega podeželja. Podeželski parlament odpira možnosti za izmenjavo mnenj in najširšo presojo o ključnih usmeritvah, ki jo želimo uveljaviti v skupnem evropskem zakonodajnem okviru. In evropski parket je za Društvo slovenskega podeželja, stalnica. Njegovi člani so akterji izobraževanja in kreiranja evropske politike.

In danes in jutri ?

Prepričan sem, da lahko Društvo za razvoj podeželja še bolj razprostre svoj dežnik. Ne le da lahko, verjetno mora. Človeštvo se postopoma približuje zgornjim mejam nosilnosti planeta oziroma so nekatere kritične meje že presežene. Izkoriščanje naravnih virov prek meje sposobnosti obnavljanja planeta vodi v zlom družbeno ekonomskih in ekoloških sistemov. Živimo v potratnem vsakdanu. Celó poznamo kritične meje. Ali jih bomo prestopili?

Izguba 5 ha zemlje na dan v Sloveniji. Izguba biotske pestrosti vpliva na vse procese na Zemlji. Pitna voda je že problem. Danes je 12 odstotkov tal že v pretvorjenih v kmetijske površine. Kot pravi dr. Kajfeževa, bližamo se zgornji meji, saj ocenjujejo, da lahko za potrebe kmetijstva namenimo največ 15 odstotkov tal, ki jih ne pokriva led. Kako povezati trajnostno prehranjevanje s podnebno krizo in ohranjanjem biotske pestrosti? Najti moramo gospodarstvo, ki bo znalo bolj učinkovito ravnati z viri! Govorimo o novi skupni kmetijski politiki. Smo v absurdu, ko npr. uvažamo les.

Danes spoznavamo, da tržno gospodarstvo ne deluje. Da zelene rasti ni in ne more biti! Da trajnostni razvoj gospodarstva ne deluje in da okoljski, socialni in ekonomski stebri ne dajo preseka, saj niso enakovredni. Si upamo razmišljati o biološki amortizaciji? Zakaj ni več dovolj trajnostni razvoj, ampak trajnostno življenje in krožnost?

Znamo reči bobu bob; vse inovacije v smeri trajnostnosti niso v resnici trajnostne (električni avtomobili), smo proti zmanjšanju rabe pesticidov, halo itd.

Smo sposobni po odpravi ozkih interesov in kratkoročnih rezultatov?

Tesno sodelovanje podeželanov, podjetij, univerze, sindikatov, cerkve, nevladnih organizacij, organizacij potrošnikov lahko da t. i. ozelenitev gospodarstva. Zato pa potrebujemo tudi ozelenitev politike. Novo gospodarstvo potrebuje vlaganja v ohranjanje naravnega kapitala in socialnega. Razviti moramo tiste oblike »kravžljanja« možganov, ki želijo človeku ponuditi kvalitetno življenje in nova spoznanja. Za to je nujno vključevanje kvalitetne drugačnosti, kjer gre za posebne oblike komunikacijskih procesov, s pomočjo katerih vzbujamo odnose, oblikujemo vrednostne sisteme, povzročamo miselne in čustvene odzive. V našem okolju se je modro razvijati in udeleževati v treh stebrih:

- turizem,
- gozd, les in voda ter
- hrana.

Poznamo resnico skupnega pašnika?

Zelenega gospodarstva ne bo brez družbene pravičnosti.

Ali znamo biti drugačni? Ali se znamo poslušati? Znamo biti iskreni? Znamo premagati revščino pohlepa in vsevednosti vsiljevanja paradig oblastiških ljudi in politik? Ali živimo in imamo svojo vizijo lepote? Ali imamo vizijo skupnosti, države? Znamo biti vsakodnevno aktivni, odprti in srčni?

Temeljni pogled vizije naše skupnosti naj bi bil zbran pod stebri: Kakovosti življenja, zaupanja, inovativnosti, identitete in znanja ter veččin. Kakovost življenja je nekaj, k čemur stremimo vsi in doseči moramo spremembe, ki nam bodo omogočale dejanja v praksi, ki ne bodo samo po želji lobijev in multinacionalk. Naše miselnosti naj gredo v smeri družbene odgovornosti, da živimo bolje in bolj zadovoljno. Da smo bolj odprti in inovativni, kot posamezniki ali družba. Danes si mi znamo zaupati! Dajmo to luč zaupanja ponesti tako v svoje, kot lokalne in državne nivoje.

Mi to znamo, mar ne?

Naj počasi zaključim!

Čas, ki prihaja, bo zagotovo drugačen. Čas življenja prek svojih zmožnosti in od naravnih virov, sposojenih od prihodnosti, se končuje. Prav je, da se manj vmešavamo v Naravo in Gozd. Prav je, da ga spoštujemo in občudujemo.

Kaj nam je lahko izziv gozda? Morda to, da se od njega naučimo paradigme krožnosti in pretakanja. Nič ni od več in nič ni več vredno. Vse se daje in spoštuje. Vse se podpira in vse je vtakano v tančico skrivnosti gozdne mane!

Bodimo srčni!

Jože Prah

Sveti Jurij ob Ščavnici, 21. 10.2022